

ምዕራፍ ነግሥት

የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት

የሚጠበቁ ውጤቶች

ተማሪዎች ከዚህ ትምህርት በኋላ፤

- ❖ የተባበሩት መንግሥታት ድርጅትን አጭር ታሪክና ተያያዥ ጉዳዮች ደረጃውን የጠበቀ ኢምቋ በመጠቀም ታስረዳላችሁ፤
- ❖ ከርዕሱ ጋር የተያያዙ የኢምቋ ምልክቶችን በተለያዩ ምሳሌዎች ውስጥ ከነ ሥነምልክታዊ ውበታቸው ትጠቀማላችሁ፤
- ❖ ገላጭ ግሶችን በግል ንግግራችሁ ውስጥ በትክክለኛው መንገድ መጠቀም ትጀምራላችሁ፤
- ❖ የኢምቋ ምልክቶችን በማጣመርና ሌላ ምልክት በመፍጠር ሀሳባችሁን ለማስተላለፍ ትጠቀማላችሁ፤
- ❖ ጥምር ምልክቶችን በመለያየት አዳዲስ ምልክቶችን ትሰራላችሁ፤
- ❖ የአፍሪካ ኅብረትን በተመለከተ መረጃዎችን አሰባስባችሁ በማጠናቀር በክፍል ንደኞቻችሁ ፊት ታቀርባላችሁ፤

ቀጠራ ምልክቶች

የተባበሩት መንግስታት ድርጅት

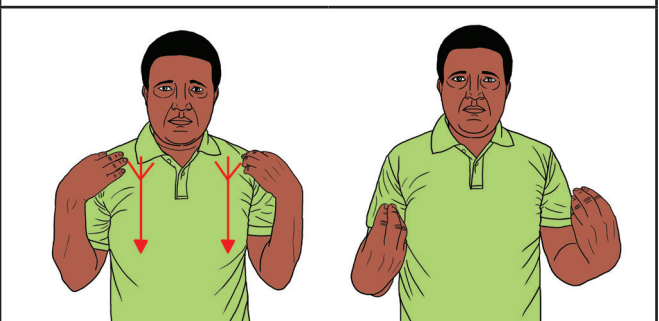
መመስረት

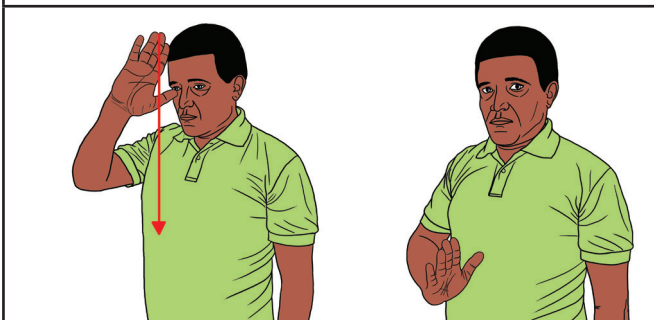
ማርቀቅ

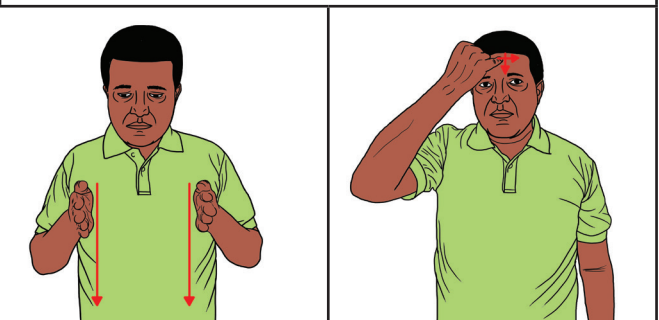
ግዙፍ

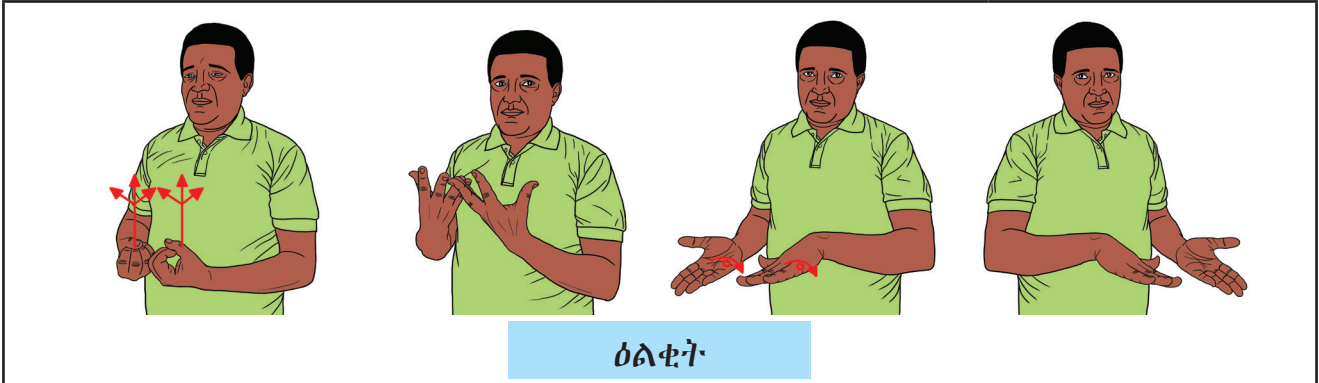
ደህንነት

ሰብዓዊ

ጣልያን

ዕልቂት

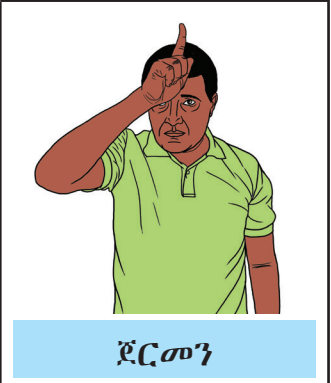
ህልውና

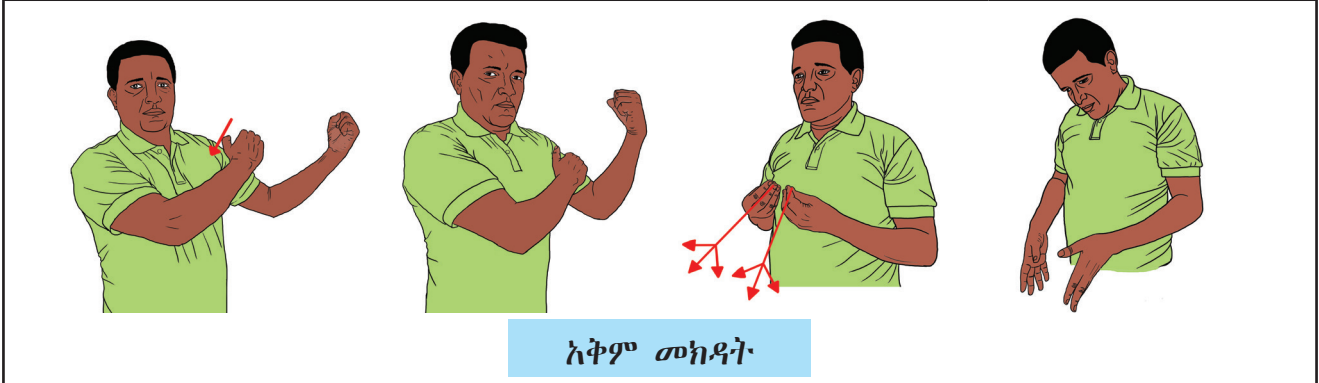
ትምክህተኞች

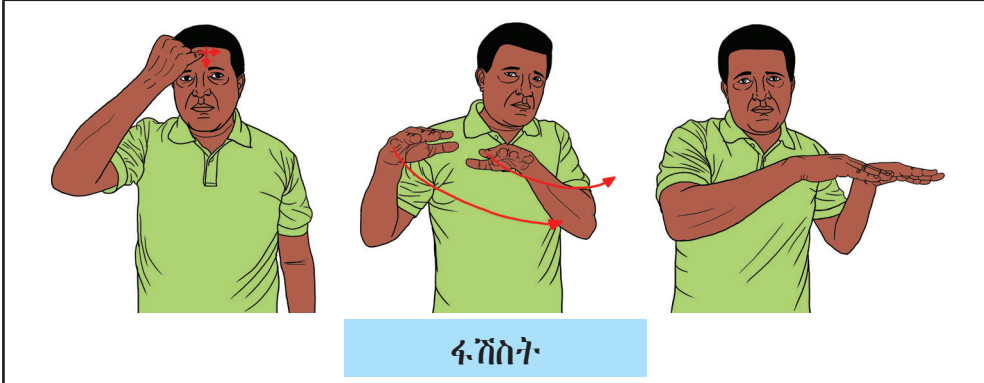
ማክተሚያ

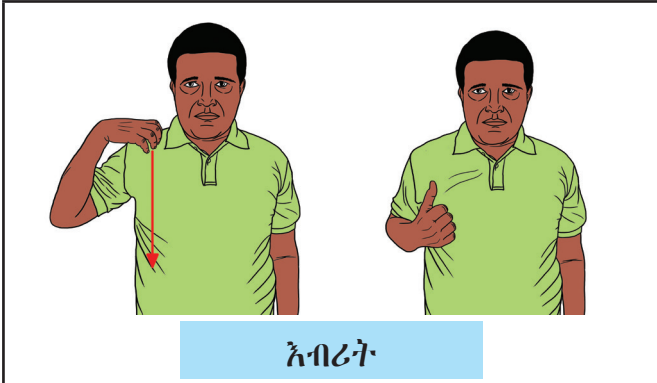
ጀርመን

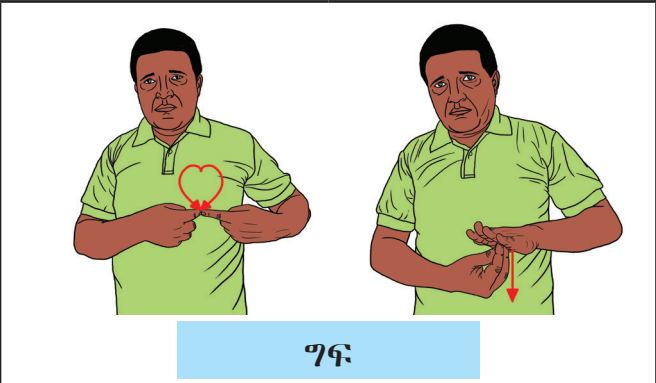
አቅም መከዳት

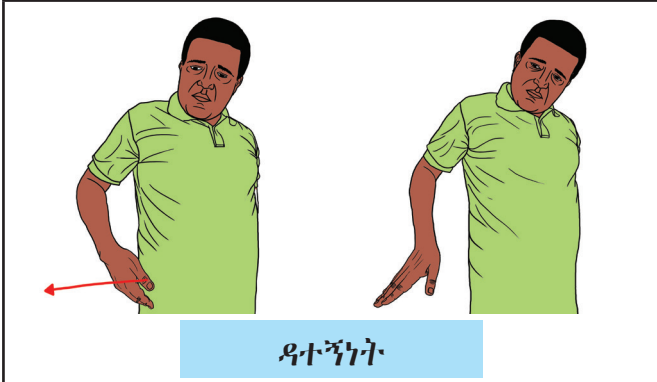
ፋሽስት

እብሪት

ግፍ

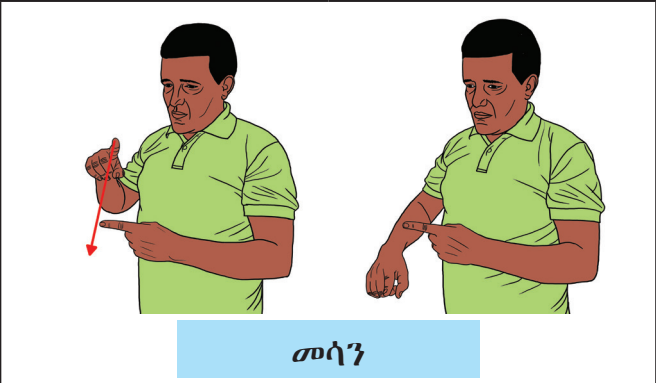
ዳተኝነት

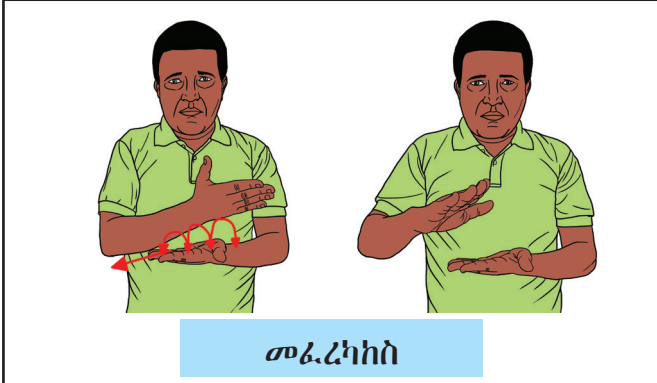
እንዳሻቸው

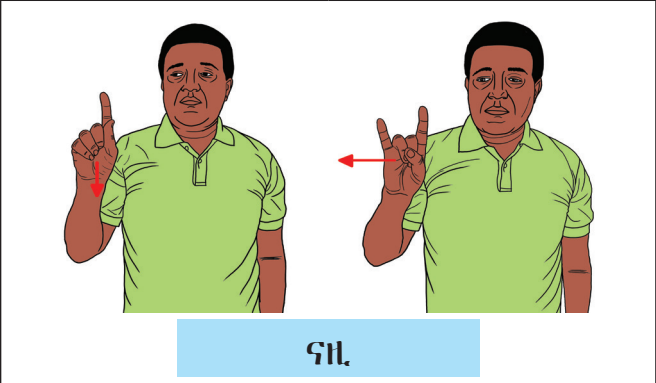
ሐይ ማለት/ማስቆም

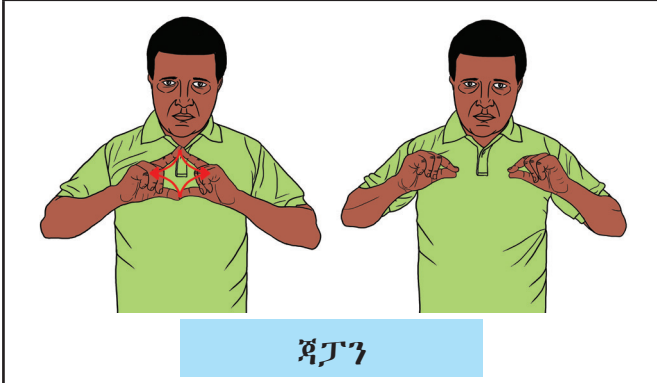
መሳን

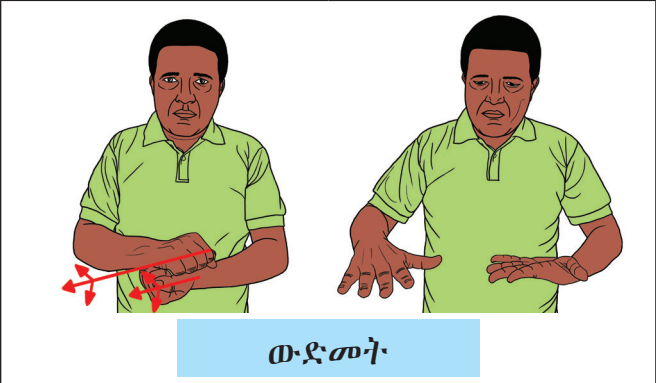
መፈረካክስ

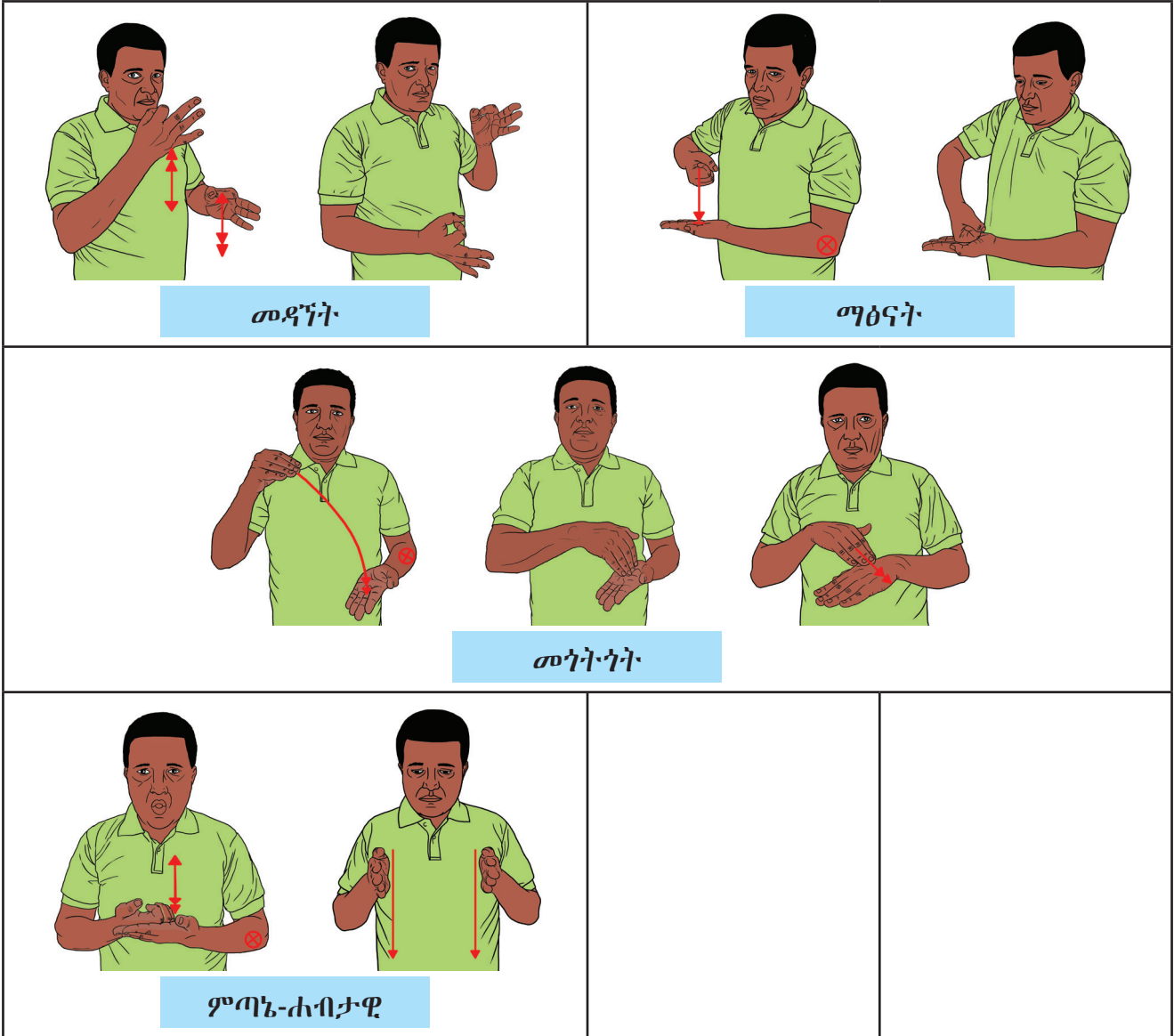
ናዚ

ጃፓን

ውድመት

**ክፍለ ትምህርት እንደ
ማነቃቂያ ተግባር
እደታዊ ንባብ**

ከታች የተቀመጠውን ፎቶ በጥንቃቄ ተመልክቱና የሚከተሉትን ጥያቄዎች በአምቋ መልሱ

1. ጽህፈት ቤቱ የሁሉም መንግስታት መሆኑን የሚያሳየው ምንድነው?
2. ከሚታዩት ባንዲራዎች ውስጥ የሚወክለውን ሀገር የምታውቁት ካለ ጥቀሱ

ኒወርክ የሚገኘው የተባበሩት መንግስታት ጽህፈት ቤት

የቅድመ ምንባብ ጥያቄዎች

1. ከዚህ በፊት የተባበሩት መንግስታት ድርጅትን በተመለከተ ያያችሁትን ወይም ያነባችሁትን መረጃ ለክፍል ጓደኞቻችሁ አካፍሉ። ለምሳሌ ድርጅቱ በአካባቢያችሁ ያከናወነው ወይም እያከናወነው ያለው የበጎ አድራጎት ሥራ ካለ ወይም ከመገናኛ ብዙኃን ያገኛችሁት መረጃ ካለ ልትገልጹ ትችላላችሁ።
2. የሀገሮች መተባበር ለዓለማችን ያለውን ጠቀሜታ አስረዱ።

ምንባብ

መምህራችሁ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት የሚለውን ምንባብ ሲያነቡ ሃሰቡን ለመረዳት ከመሞከር ጎን ለጎን የምልክት አጠቃቀሞቻቸውን በጥንቃቄ ተመልከቱ።

የተባበሩት መንግስታት ድርጅት

የተባበሩት መንግስታት ድርጅት (የተ.መ.ድ.) የተመሠረተው በ54 ሀገራት ነው። ከመሥራች ሀገራት መካከል አንዷ ኢትዮጵያ ነች። በአሁኑ ጊዜ የአባል ሀገሮች ቁጥር ወደ 193 ደርሷል። በዚህ ምክንያትም የተባበሩት መንግስታት ድርጅት የዓለማችን እጅግ ግዙፉና ታላቁ ድርጅት ነው። ዋና ቢሮዎቹ የሚገኙት በኒወርክና በጄኔቫ ሲሆን በአለም ዙሪያም ብዙ ቅርንጫፍ ቢሮዎች አሉት።

የተ.መ.ድ ዋና ዓላማ ለዓለማችንና ለሰው ልጆች ይጠቅማሉ ተብለው የታመነባቸውን ግቦች ለማሳካት ሀገራት በጋራ እንዲሰሩ ማስተባበርና መምራት ነው። እነዚህም የሚከተሉት ናቸው፤ ዓለም አቀፍ ሕግ መውጣትና በሥራ ላይ መዋል፤

ዓለምአቀፍ ደህንነት መከበር፣ ዓለምአቀፍ የኢኮኖሚና ማህበራዊ ዕድገት ማስመዘገብ፣ የሰብዓዊ መብት መከበር ናቸው።

የተ.መ.ድ ከመቋቋሙ በፊት ሌላ ዓለምአቀፍ ድርጅት የነበረ ሲሆን ስሙም ሊግኦፍኔሽን ወይም የመንግስታቱ ማኅበር ይባል ነበር። የመንግስታቱ ማኅበር የተመሰረተው የ1ኛው የዓለም ጦርነት ማብቂያ ላይ ነው። ከዚህ አስከፊ ጦርነት ማብቃት በኋላ ዓለማችን ዳግም ወደዚያ ዕልቂት እንዳትመለስ በማሰብ 54 አገሮች የመንግስታቱ ማኅበር የተሰኘውን ዓለምአቀፍ ተቋም መሰረቱ። ሆኖም ይህ ድርጅት የታሰበለትን ዓላማ ሊያሳካ አልቻለም። በተለይ ወደ ሕልውናው ማክተሚያ ላይ ለተቋቋመበት ታላቅ ዓላማ በፅናት የሚቆምበት አቅም ከዳው። እንደ ዓለምአቀፍዊነቱ ጠንካራና ፍትሐዊ መሆን አልቻለም። ለምሳሌ ያህል ከመስራች ሀገራቱ አንዷ የሆነችው ኢትዮጵያ በፋሺስት ጣልያን የግፍ ወረራ ለአላዊነቷ ሲደፈር በተሰጠው ስልጣን መሠረት መዳኘት ሲገባው ዝምታና ዳተኝነትን መረጠ። ከዚህ አልፎም ኢትዮጵያ ጉዳዩን እንዲያይላት ስትጠይቅ፣ የተሰጣት ፍርድ ፍትሃዊ አልነበረም። ብዙ ሀገራት በድርጅቱ ላይ እምነት እያጡ ጠንከር ያሉትም እየናቁት መጡ። ጉልበተኞች፣ ዕብራተኞች፣ ትምክህተኞች እንዳሻቸው ሲሆኑ ሊጉ ሐይ ማለት ተሳነው። ዓላማውንም ስቶ መፈረካከስ ጀመረ። የጀርመን ናዚዎች፣ የጣሊያን ፋሽስቶችና የጃፓን ወራሪዎች ሦስትዮሽ የአክሲስ ተጣማሪዎች በሊግኦፍኔሽንስ ድክመትና መፈረካከስ ተንተርሰው ምድራችንን ወደ 2ኛው የዓለም ጦርነት ከተቷት። ይህ ጦርነት በታሪክ ከዛ በፊትም ሆነ በኋላ ታይቶ የማይታወቅ የሰው ዕልቂትና የንብረት ውድመት አስከተለ። ወደ የ2ኛው የዓለም ጦርነት መደምደሚያ ላይ አክሲሶቹ ወደማይቀረው ሽንፈታቸው ሲቃረቡ፣ ዓለምን ከዚያ ዓይነቱ ጥፋት፣ ውድመትና ምስቅልቅል የሚጠብቃት የሁነኛ ዓለምአቀፍ ድርጅት ማቋቋሚያ ሃሳብ ተጠነሰሰ። በመጨረሻም የዛሬው የተ.መ.ድ ተመሰረተ።

የዓለም ሰላምና ደህንነትን ማፅናትን ቀዳሚው በማድረግ ማኅበራዊ-ምጣኔ ሐብታዊ ልማትና የሰብዓዊ መብት ከበሬታን ማስፈን የተ.መ.ድ ምሶሶዎች ናቸው። ድርጅቱ ከተመሰረተ አንስቶ ታላላቅ የሰላም ማስከበርና የሰብዓዊ ዕርዳታ ስራዎችን ሲያከናውን ቆይቷል። አሁንም በዚህ እንደገፋበት ነው። ይህም ሆኖ እንከኖች እንዳሉበት እየጠቆሙ የሚወቅሱትና እንዲስተካከል የሚጥሩ አሉ። የተባበሩት መንግስታት ድርጅት በታዛቢዎቹ ዘንድ በተለያዩ ፅንፎች ይታያል። በአንድ ወገን ድርጅቱ ለዓለም ሰላምና ሰብዓዊ ልማት ሁነኛ ተደርጎ ይቆጠራል። ሌሎች ደግሞ ውጤት የራቀው በሙስና የተተበተበና አድላዊነት የሞላው አድርገው የሚያዩት አሉ።

እጅግ ከበዙት ድክምቶቹ አንዱ ከ22 ዓመታት በፊት በሩዋንዳ በጥቂት ወራት ውስጥ ከ800 ሺህ ያላነሱ ሰዎች ያለቁበትን የዘር ፍጅት ለማስቆም የረባ ጥረት አለማድረጉ ነው። ከ2ኛው የዓለም ጦርነት ወዲህ የዓለም ሰላምና ደህንነት ጉዳይ በተለይም ለ5ቱ ሃያላን አድራጊ-ፈጣሪነት የተተወ መሆኑ የለውጥ ጥያቄ አስነስቷል። በተለይም የደቡባዊ ንፍቀ ክብብ አገሮች የድርጅቱ ጠቅላላ ጉባኤ ጉልህና ወሳኝ ድምፅ እንዲኖረው ሆኖ እንዲሻሻል እየጎተጎቱ ነው።

መልመጃ እንድ

የሚከተሉት ጥያቄዎች ምንባቡን በተሻለ ሁኔታ ስመረዳት እንዲያገዟቸው ታቅደው የተዘጋጁ ስለሆኑ በክፍል ውስጥ በኢምቋ መልሱ።

1. በዚህ ምዕራፍ የመጨረሻ ክፍል ከፍ ሲል ከተነበበላችሁ ምንባብ ተወስደው ወደ ኢምቋ የተተረጎሙ ዐረፍተ ነገሮች ተቀምጠዋል። የኢምቋ ዐረፍተ ነገሮቹን በሚገባ ካጠናችሁ በኋላ፣ ከምንባቡ ውስጥ አንድ ዐረፍተ ነገር ወይም አንድ አንቀጽ ወስዳችሁ በኢምቋ አንብቡ።
2. መጽሀፎቻችሁን ሳትመለከቱ የምንባቡን መልእክት በአጭሩ በራሳችሁ አቀራረብ በክፍሉ ውስጥ አቅርቡ።

መልመጃ ሁለት

የሚከተሉት ጥያቄዎች የምንባቡን ሐሳብ ምን ያህል እንደተረዳችሁ ለመመዘን የቀረቡ ናቸው። ጥያቄዎቹን በትክክል ለመመለስ መሞከራችሁ በዓይን የመስማት ብቃታችሁንም ለማዳበር ይረዳችኋል። ስለዚህ መምህራችሁ ጥያቄዎቹን በኢምቋ ሲያነቡላችሁ በጥንቃቄ ተመልከቱና፣ ተገቢ መልሶችን በኢምቋ አቅርቡ።

1. የተባበሩት መንግስታት ድርጅት የተቋቋመበት ዋና ግልጽ ምንድነው?
2. የተባበሩት መንግስታት ድርጅት የዓለማችን ግዙፍና ታላቁ ድርጅት ነው የሚባለው ለምንድነው?
3. ኢትዮጵያን ምሳሌ በማድረግ ሊግኦፍቴሽን ወይም የመንግስታቱ ማኅበር ጠንካራና ፍትሐዊ እንዳልነበረ አስረዱ።
4. የሊግኦፍቴሽን ወይም የመንግስታቱ ማኅበር ድክመት ያስከተለው ዋና ታሪካዊ ክስተት ምን ነበር?
5. በዓለማችን ከተነሱ ጦርነቶች ሁሉ የ2ኛውን የዓለም ጦርነት አስከፊ የሚያደርገው ምንድነው?
6. 2ኛው የዓለም ጦርነት ለተባበሩት መንግስታት መመሥረት መነሻ የሆነው እንዴት ነበር?
7. የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ከሚወቀስባቸው ድክመቶች አንዱ የሆነውና በአፍሪካ ውስጥ የተከሰተውን አሳዛኝ ታሪክ አስረዱ።

ክፍለ ትምህርት ሁለት

ገላጭ ግሶች

ገላጭ ግሶች: እነዚህ ግሶች ምስላዊ ሲሆኑ ግሶቹ እንደሚወክሉት ነገር የሚለዋወጡና ቋሚ የሚባል የእጅ ቅርጽም ሆነ አቅጣጫ የሌላቸው ግሶች ናቸው። ቅርጻቸውም ሆነ አቅጣጫቸው በዐረፍተ ነገሩ ውስጥ እንዳላቸው አገባብ ሊለዋወጥ የሚችል ነው። ሆኖም እንደአመልካች ምልክቶች መልእክቱ ወደ የሚመለከተው አካል የማመልከት ባህሪ የላቸውም።

ምሳሌዎች: መቆም፣ መውሰድ፣ መምታት፣ መጓዝ፣ መንዳት፣ መጫወት፣ መፈለግ፣ ማጥፋት፣ ወዘተ

ስጠቃቀም

ምሳሌ አንድ: መቆም

1. መኪና መቆም ክልክል። (መኪና ማቆም ክልክል ነው።)
2. ሰው መቆም ነውር። (ሰው ማቆም ነውር ነው።)
3. ሥራ መቆም ሕግ ቅጣት። (ሥራ ማቆም ሕግ ያስቀጣል።)

መቆም እንደ አገባቡ ሦስት የተለያዩ ምልክቶች ይጠቀማል። የመቆም መሠረታዊ ምልክት የሚከተለው ነው ነገር ግን ይህ ምልክት የሚሰራው በሦስተኛው ዐረፍተ ነገር ውስጥ ብቻ ነው።

መቆም/ማቆም

ምንጭ የኢ.መ.የ.ብ.ማ. መዝገበ ምልክት

በቁጥር አንድ ዐረፍተ ነገር ውስጥ የእጅ ቅርጽ ቅርጽ ሲሆን ቅርጹ እንደ መኪናው አቋቋምና አቅጣጫ በእጅ ላይ ያርፋል። በቁጥር ሁለት ዐረፍተ ነገር ውስጥ ግን ቅርጹ 2 ቁጥር

ቅርጽ ሲሆን ተገልብጦ በመዳፍ ላይ ይቆማል።

ምሳሌ ሁለት፡ መውሰድ

1. ምግብ መውሰድ
2. እቃ ከጠረጴዛ ላይ መውሰድ
3. ልጅ ትምህርት ቤት መውሰድ
4. መድሀኒት መውሰድ
5. አንድን ነገር ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ መውሰድ

የመውሰድ ምልክት በአምስቱ ዐረፍተነገሮች ውስጥ የተለያዩ ምልክቶች አሉት።

ምሳሌ ሦስት፡ መምታት

መምታት እንደአገባቡ ገላጭ ወይም አመልካች ግስ ሊሆን ይችላል። በአንድ ጊዜ ሁለቱንም የሚሆንበት አገባብም አለ። እንደ መስጠት ከተናጋሪ ወደ ውጭ ወይም ከውጭ ወደ ተናጋሪው በመሄድ መቼና ተመቺን ከማሳየት በተጨማሪ ምልክቱ እንደ መምታቱ አይነትና ምቱ እንደ አረፈበት ቦታ ሊለያይ ይችላል።

ምሳሌ

1. ጫላ ዱላ መምታት (የዱላ አያያዝ እግር ላይ ሲያርፍ ያሳያል) (ጫላ እግራን በዱላ መታኝ።)

በዚህ የኢምቋ ዐረፍተ ነገር ውስጥ የሚታዩት ምልክቶች ሦስት ብቻ ናቸው፤ የጫላ ምልክት፣ የዱላ ምልክትና የመምታት ምልክት። የመምታት ምልክት ወደ እግር የሚጠቁም ከመሆኑም በላይ የእጅ ቅርጹ ዱላ የጨበጠ እጅ አይነት ሆኖ እንቅስቃሴው እንደ አመታቱ ጥንካሬ ይለያያል። ግሱ ድርጊቱን እንደ ድራማ ስለሚያሳይ ተመልካቹ የተመታው አካል እግር መሆኑና አመታቱ እንዴት እንደነበረ በቀላሉ መረዳት ይችላል።

2. ሐጎስ ቦክስ መምታት (ሐጎስ በቦክስ መታኝ።)

በዚህ ዐረፍተ ነገር ውስጥ የመምታት የእጅ ቅርጹና ቅርጹ የሚያርፍበት ቦታ በመጀመሪያው ምሳሌ ውስጥ ከሚታየው ይለያያል። በቦክስ መታኝ ቅርጹ የተጨበጠ እጅ ሲሆን ቅርጹ የሚያርፈው ቦክሱ ያረፈበት ቦታ ነው። በጥሬ መታኝ ከሆነ ደግሞ የእጅ ቅርጹ የተዘረጋ መዳፍ ይሆናል። በቦክስ መታኝ እና በጥሬ መታኝ በአንድ የአመልካች ግስ ምልክት ይገለጻሉ።

መስመሩ ስንድ

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምሳሌ እያስደገፋችሁ በክፍል ውስጥ በኢምቋ መልሱ

1. የኢምቋ ገላጭ ግስ ማለት ምን ማለት ነው?
2. የኢምቋ ገላጭ ግሶች ልዩ መለያ ምንድነው?
3. የኢምቋ ገላጭ ግሶች ከግልጽ ግሶች የሚለዩት በምንድነው?

መስመሩ ሁስት

የሚከተሉት ገላጭ ግሶች እንደ አገባባቸው ሊለዋወጡ እንደሚችሉ ከላይ በምሳሌዎች ውስጥ እንዳያችሁት የኢምቋና የአማርኛ ዐረፍተ ነገሮች ውስጥ በመጠቀም በክፍል ውስጥ አሳዩ።

1. መንዝ
2. መንዳት
3. መጫወት
4. መፈለግ
5. ማጥፋት

መስመሩ ሦስት

ከምንባቡ ውስጥ አምስት ገላጭ ግሶችን ፈልጋችሁ በማውጣት የራሳችሁን ዐረፍተ ነገሮች መሥርቱ።

ምሳሌ፡

መምራት

ክፍል ትምህርት ሦስት

መረጃ ማሰባሰብ፣ ማጠናከርና በክፍል ውስጥ ማቅረብ

ኢትዮጵያ በአፍሪካ ሕብረት ምስረታ ውስጥ ያደረገችውን አስተዋጽኦ ከተለያዩ መረጃዎች በማሰባሰብ ሪፖርት ካዘጋጃችሁ በኋላ በክፍል ውስጥ በኢምቋ አቅርቡ።

ክፍለ ትምህርት አራት

የኢምቋ ናሙና ሰዋሰው

ከዚህ በታች የተቀመጡት አማርኛ ዐረፍ ተነገሮች በሙሉ «የተባበሩት መንግስታት» ከሚለው ምንባብ ውስጥ የተወሰዱ ናቸው። ናሙናዎችን በጥንቃቄ ከተሰማመዳችሁ በኋላ ወደ ምንባቡ በመመለስ በኢምቋ አንብቡ።

- 1. አ.ምቋ:** መተባበር መንግስት መመስረት ሀገራት ስንት 54።

አማርኛ: የተባበሩት መንግስታት ድርጅት (የተ.መ.ድ.) የተመሠረተው በ54 ሀገራት ነው።
- 2. አ.ምቋ:** መተባበር መንግስት መመስረት ልዩ ልዩ ሀገራት አንድ ኢትዮጵያ።

አማርኛ: ከተባበሩት መንግስታት ድርጅት መሥራች ሀገራት መካከል አንዷ ኢትዮጵያ ነች።
- 3. አ.ምቋ:** መተባበር መንግስት ዓለም ሁሉ ድርጅት በላይ ትልቅ ትልቅ ድርጅት።

አማርኛ: የተባበሩት መንግስታት ድርጅት የዓለማችን እጅግ ግዙፉና ታላቁ ድርጅት ነው።
- 4. አ.ምቋ:** መተባበር መንግስት ዓለማ ምን-ምን- አንድ ሕግ ዓለም ማቀፍ ዝግጅት መፈጸም፣ ሁለት ዓለም ደህና መጠበቅ፣ ሦስት ዓለም ሁሉ ኢኮኖሚ ማህበር ማደግ መምጣት፣ አራት ሰው ሁሉ መብት መከበር እኩል።

አማርኛ: የተ.መ.ድ ዋናኛ ዓለማ ዓለም አቀፍ ሕግ ማውጣትና መተግበር፣ ዓለምአቀፍ ደህንነት መከበር፣ ዓለምአቀፍ የኢኮኖሚና ማህበራዊ ዕድገት ማስመዝገብ፣ የሰብዓዊ መብት መከበር ናቸው።
- 5. አ.ምቋ:** መተባበር መንግስት ታዘበ ዓይን ማየት ልዩ ልዩ መንገድ ተመሳሳይ አይደለም።

አማርኛ: የተባበሩት መንግስታት ድርጅት በታዛቢዎቹ ዘንድ በተለያዩ ፅንፎች ይታያል።